

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

Disp. LII. De Situ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

Phyſeam pertinet, cum qua coniuncta eſt alia, an motus locales corporum omnes ſint eiſdem ſpeciei, & ideo ab his quaſtionibus nunc abſtinemus. Probabilius tamen videtur omnia hæc Vbi eſſe eiſdem ſpeciei, diſſerreque ſolum, vel per reſpectus ordinis inter ipſa corpora ſeu partes eiſdem corporis, quomodo vnum corpus dicitur eſſe ſurſum, aliud deorſum, vel per reſpectus ad ſubiectum, quomodo dicitur locus ſuperior vel inferior eſſe naturalis vel violentus.

De proprietatibus ipſius Vbi.

X. Vltimo facile etiam eſt ex dictis proprietates ipſius Vbi colligere. Quarum prima ac præcipua eſt quod ſit immobile: quam in ſuperioribus declaratum reliquimus. Et ex ibidem dictis colligere licet, ſicut omne Vbi immutabile eſt ſecundum locum, ita eſt conuerſo omne Vbi eſſe corruptibile, quantum eſt de ſe, quia ita ipſum eſt immutabile, vt ſemper ſit in ſubiecto mutabili: per mutationem autem localem ſubiecti corrumpitur ipſum Vbi. Et radix huius eſt, quia omne ſubiectum Vbi, habet finitum, & limitatum Vbi, & inde prouenit vt mutare illud poſſit & conſequenter vt ipſum Vbi poſſit corrumpi.

XI. *Vbi in ſeſo ne caret.* Abas duas proprietates aſſignant Gilbert. Albert. & alii, negatiuas, & ſere communes exteris prædicamentis extra qualitatē, nimirum non poſſe intendi nec remitti, & non habere contrarium. Et in priori nulla eſt difficultas, quia in illo modo præſentis nulla eſt latitudo quoad intentionem: quoad extensionem vero in vniuerſum ſere dici poteſt, omne Vbi habet elatitudinem, & ſuſcipere magis vel minus, vt ſatis in ſuperioribus declaratum eſt, tam in loco corporum quam ſpirituum. Dico autem ſere, quia excipi poteſt locus indiuiſibilis, vel puncti vel quem angelus habere poteſt per præſentiam ad ſolum punctum, iuxta probabilem opinionem. Sed non oportet exceptionem addere, quia hoc ipſum Vbi indiuiſibile, eſt ſuo modo principium Vbi extenſi per ſpatium, & ita ſub illo continetur.

XII. *Vbi quo ſen ſu aſſenſu caret conſtratio.* Quod autem ſpectat ad alterā proprietatem, recolendum eſt ex ſuperius dictis diſp. 45. contrarietatem, etiam vt diſtinguitur ab oppoſitione priuatiua, aliam eſſe propriiſſimā, quæ verſatur inter formas ſub eodem genere maxime diſtantes, aliam vero eſſe minus propriam, quæ reperitur inter terminos alicuius latitudinis, quatenus ab vno ad alium ſucceſſiue poteſt tranſitus fieri quomodo in augmentatione minor & maior quantitas cenſentur termini contrarii, & in intentione gradus remiſſus & intenſus. Quando ergo carentia contrarietatis dicitur proprietates Vbi, intelligendum eſt de priori & propriiſſima contrarietate, & ita eſt reſ clara, præſertim cum dictum ſit, omnia Vbi, quæ naturaliter poſſunt aſſicere idem ſubiectum, eſſe eiſdem ſpeciei. At vero poſterior contrarietas inter Vbi reperitur, nā motus localis eſt propriiſſimus motus: omnis autem motus ſit inter terminos poſitiuos & contrarios, ſaltem illo modo, vt patet ex Ariſt. lib. 5. Phyſ. c. 2. text. 10. ergo terminus per ſe motus localis habet alium ſibi contrarium: terminus autem primarius ac per ſe motus localis eſt ipſum Vbi, vt ſupra oſtenſum eſt, & idem Ariſt. docet ſupra c. 1. ergo Vbi habet contrarium, ſaltem illo poſteriori modo. Qua contrarietas in hoc ſolum conſiſtit, quod vnum Vbi formaliter repugnat alteri & inter ea eſt quædā latitudo ſpatii, in qua extrema Vbi hanc habent oppoſitionem, quod dum ab vno receditur, ad aliud acceditur, & e conuerſo. Qui modus oppoſitionis inueniri poteſt etiam inter ea quæ ſunt eiſdem ſpeciei, vt ex dictis coſtat. Hic autem inſinuabat ſe quaſtio, an inter plura Vbi, præſertim corporalia tanta ſit repugnantia, vt nec per potentiam Dei abſolutam poſſint ſimul eſſe in eodem ſubiecto, quod eſt quaſtio.

Tom. II. Metaphyſ.

ere, an omnino repugnet idem corpus eſſe ſimul in duobus locis, ſed hanc quaſtionem ſuſe tractaui in tom. 3. tertiæ partis.

DISPUTATIO LII.

De ſitu.

Situs propinquiſſime adiacet & conuenit cum ipſo Vbi, & ideo præſens diſputatio conuenienter præcedenti ſuccedit, quam breuiſſime expēdicemus, quia vt ex diſcurſu eius coſtat, hoc genus nihi rei addit ſuperioribus, ſed quandam prædicamentalem denominationem, quæ breuiſſime explicari poteſt.

SECTIO I.

Quidnam ſit ſitus, & quomodo ab Vbi diſſeratur.

Diſſicile ſane eſt explicare quidnam ſitus ſit, ita vt diuerſum genus entis à reliquis conſtituere poſſit. Vox enim ſitus trib. modis accipi poſſe videtur. Primo vt ſignificat generatim locum illum extrinſecum in quo res ſita eſt, qui non eſt forma vel accedens rei, ſed quali ſuſtentaculum eius, vt ſi dicas portionem terræ, in qua arbor plantata eſt, eſſe ſitum eius, & ſic per ſe notum videtur ſitum non conſtituere prædicamentum. Secundo ſignificare poteſt quandam relationem ordinis, vt eſſe ſurſum vel deorſum, aut in priori, vel poſteriori loco, ſeu in digniori, vel minus digno, quæ relatio quando realis eſt, ad prædicamentum ad aliquid ſpectat. Tercio modo ſignificat poſitionem partium in ordine ad locum: & in hac ſignificatione cenſetur conſtituere hoc prædicamentum, eandem tamen difficultatem habet, quia in hac etiam poſitione nihil interuenire videtur quod ad alia prædicamenta non pertineat, quia in poſitione partium in ordine ad locum aut conſideratur Vbi vniuerſumque partis, & hoc non eſt niſi partiale Vbi totius, vnde ad idem prædicamentum reducitur tanquam quid incompletum: aut conſideratur reſpectus, qui inde conſurgit inter partes ipſas, & ille pertinet ad prædicamentum relationis: vel conſideratur integra diſpoſitio ſubiecti, quæ ex partibus ſic ſituatis conſurgit, & illa diſpoſitio vel nihil eſt, niſi integrum Vbi totius, vel ad ſummū addit figuram quandam ipſiusmet Vbi ad prædicamentum qualitatis pertinentem. Nihil ergo noui apparet quod poſſit eſſe ſitus. Et confirmatur, nam duplex eſt poſitio partium quantitatarum: vna dicitur eſſe in toto ſecundum ſe ſeu in ordine ad ſe, vt patet ex Ariſtotele in Prædicament. de quantitat. quæ in hoc conſiſtit, quod in ipſo toto quædam partes ſunt extremae, & quædam intermediae, & quædā conſideratur vt centrum aliarum, ac denique vna poſt aliam in toto ipſo: alia vero eſt poſitio partium in ordine ad locum, quæ conſiſtit in ſimili coordinatione earum ſecundum Vbi intrinſecum, nam extrinſecus locus non eſt ſimpliciter neceſſarius ad hanc partium poſitionem. Sed prior poſitio partium non addit ſupra quantitatem niſi relationem partium, & ideo ſecundum id quod eſt abſolutum, ad idem prædicamentum quantitatis pertinet: ergo eadem proportionem ſitus præter relationes nihil aliud dicere poteſt, quam ipſum Vbi.

Prima ſententia quod ſitus ſit denominatio extrinſeca, reſcinditur.

I. In hoc prædicamento explicando non habet locum ſola denominatio intrinſeca, in qua aliqui ponunt omnes rationes ſex poſteriorum prædicamentorum: quam ſententiam generaliter tractat, & late defendit Fonſeca 5. Metaphyſ. ca. 15. quaſt. 7. nihil

Hhh 2

tamen

II.

tamen speciale dicit de hoc predicamento, quamquam de aliis, & maxime de Vbi difficultatem senserit. Quæ tamen non minor est in situ, nam denominationes quæ ad hoc predicamentum pertinere censentur, nullo modo possunt alicui formæ vel corpori extrinsecus attribui, ut satis indicavit Aristoteles in predicamento. capite de sex ultimis. dicens denominationes huius predicamenti sumi à positione: positio autem non est denominatio extrinseca quod in particulari clarius patet. Ut verbi gratia, sedere est denominatio huius predicamenti quæ non sumitur à sede in qua quis sedet, sed à sessione, quæ est interna quædam dispositio ipsius corporis sedentis: similiter stare quis dicitur non ab aere circumferibente, neque à terra, verbi gratia, in qua forte stat: possit enim eodem modo contingere terram, etiam si non staret, sed aliam dispositionem corporis haberet, & quamvis nullus esset aer circumstans homo vero esset stans aut sedens: præter hæc autem fingi non potest aliquid extrinsecum, unde illa denominatio sumatur.

Sententia, quod situs sit relatio, non probatur.

III.

Quapropter si in aliquo ex his predicamentis probabiliter habet opinio Scoti quod in relatione consistant, maxime quidem in hoc, quia nihil aliud intrinsecum videtur posse excogitari, ut in ratione dubitandi propositum est. Et faveat Aristoteles in capite de Ad aliquid, ubi situm numerat inter ea quæ sunt illius predicamenti, & positionem illud vocat, & ponit exempla, *recubatio, statio, sessio*: & postea in cap. 9. de sex ultimis predicamentis, dicit situm esse, nihil aliud esse, quam denominativum ipsum, sumptum à positione. Declarans situm in presenti non esse nomen abstractum, sed concretum, cuius abstractum erit situatio, vel positio, quam dicit Aristoteles esse relationem.

IV.

Nihilominus tamen hæc sententia, si intelligatur, de relatione predicamentali, non potest probari, quia alias non constitueretur novum predicamentum: si vero intelligatur de relatione transcendentali, erit fortasse vera, sed non declarat quomodo sit diversa ab Vbi: si autem intelligatur de alia ratione distincta ab his, quæ extrinsecus aduenientes vocantur nos talem relationem non admittimus, ut supra. disp. 43. tractatum est. Neque in presenti apparet qualis possit esse hæc relatio extrinsecus adueniens, nam si sit relatio ordinis naturalis partium inter se, hæc non extrinsecus nascitur, neque per aliquam actionem fit, quæ per se ad illam tendat, sed intrinsece sequitur positis partialibus Vbi omnium partium, in quibus illa fundatur: unde nulla actio est ad illam necessaria præter motum localem, quo fit tale Vbi. Vel est relatio totius ad suas partes, & partium ad totum: & de hac eadem est ratio, idemque ostendi potest eodem discursu. Vel denique est relatio totius ad aliquid aliud extrinsecum & talis relatio aut nulla est simpliciter necessaria quod infra videbimus, aut etiam illa intrinsece consequitur ex talibus Vbi utriusque corporis continentis & contenti.

V.

Neque Aristoteles huic faveat sententiæ, nam eo modo quo dicit positionem esse relationem, dicit etiam illam pertinere ad predicamentum Ad aliquid. Quo autem sensu Aristoteles fuerit locutus, late tractat Cæteranus in Predicamentis, cap. de sex ultimis. Sed ommissis aliis modis, quos ibi refert & improbat, vera responsio est, Aristotelem numerasse positionem inter ea, quæ sunt ad aliquid, non ex propria sententia, sed iuxta primam definitionem relationum, quam prius posuit in illo predicamento cum omnibus quæ ex illa sequebantur, & postea illam reiecit: intellexit ergo esse respectum secundum dici vel transcenden-

talem & ab illo postea dixit sumi denominationes huius predicamenti. Quis autem ille respectus sit, & quomodo ab aliis differat, nunquam explicuit.

Reiicitur opinio tertia, quod situs sit absolutum cum respectu.

Potest ergo ad hoc predicamentum accommodari alia opinio, quam aliqui de sex omnibus defendunt, scilicet quod dicat absolutum simul cum respectu, & absolutum sit vel locus, extrinsecus modus ipsius Vbi, respectus autem sit habitudo ad rem aliquam in qua alia sita esse dicitur, ut v. g. sedentis ad sedem, stantis ad rem in qua stat, vel aliquid simile. Sed hæc sententia primum excluditur ratione generali, quia vel loquitur de respectu predicamentali, vel transcendentali: si de transcendentali, etiam Vbi dicit respectum transcendentalem, neque explicatur quem alium dicat situs, nam illi respectus qui sunt ad res extrinsecas vel continentes, aut è cōverso continentis ad rem contentam, non sunt transcendentales, sed predicamentales. Si autem sit sermo de relatione predicamentali, illa non potest essentialiter componere formam alterius predicamenti, quia illa non esset compositio per se, sed per accidens, & quia illo modo miscendo formas diversorum predicamentorum, possemus predicamenta in infinitum multiplicare.

Vera sententia, situm esse modum rei.

Relinquitur ergo ut dicamus situm seu positionem esse aliquem intrinsecum modum corporis situati, à quo sic denominatur sedens, aut iacens, vel similis. Quod satis probari videtur à sufficienti partium enumeratione, quia nec necesse est fingere entitatem distinctam, ut satis per se clarum est, neque aliquid aliud relinquitur præter extrinsecum modum reiectis aliis sententiis. Quis autem hic modus sit, & quomodo distinguatur ab Vbi, difficile explicatur. Et quidem ego censeo non esse novum modum ex natura rei distinctum ab ipsomet modo qui est vbi-catio talis subiecti, & omnium partium eius: hoc enim videtur convincere ratio dubitandi superius posita. Et præterea declaratur, nam Vbi & situs respectu eiusdem corporis ita comparantur ut eodem omnino modo fiant, & amittantur, nam qui stat, non fit sedens nisi per motum localem, neque amittit sessionem nisi per alium motum localem, vel totius, vel aliquarum partium. Unde fieri non potest ut in tali subiecto situs separaretur à tali Vbi integro, & totali, nec è cōverso fieri potest ut tale Vbi separaretur à tali situ: ergo non sunt modi ex natura rei distincti: nullum enim est indicium distinctionis inter illa, nec eriam occurrit ratio, aut effectus aliquis, propter quem distinguenda sint: imo nec satis potest declarari aut concipi talis distinctio. Atque hanc sententiam quamvis aliter explicatam tenet Fonseca in 5. Metaphysicæ. ca. 7. qu. 2. sect. 4. dicens, etsi populari sensu situs ab Vbi distinguatur, tamen si res ad philosophorum normam exigatur, non esse revera distinctum à predicamento Vbi. Quod si solum intendit, hæc predicamenta non distingui per distinctionem in re inter situm & vbi, placet eius sententia, si vero neget habere distinctionem rationis seu in modo predicandi sufficientem ad distinctionem predicamentorum, id non admittimus, neque à recepta sententia recedendum putamus.

Ut ergo hæc duo predicamenta distinguantur, dicere quis posset predicamentum. Vbi non constitui per illum modum intrinsecum, sed per locum extrinsecum, ita ut esse in loco, quod pertinet ad illud predicamentum, sit sola denominatio extrinseca à loco continente: situs vero sit modus ille intrinsecus, quem

quem in tota disput. precedenti declarauimus. Iuxta quam sententiam omnia, quæ in superiori disputatione dicta sunt, ad situm essent accommodanda, exceptis quæ pertinent ad extrinsecam denominationem loci continentis. Quæ sententia posset probabiliter defendi, nos autem illam non sequimur. Primo, quia Arist. semper dixit, proprium terminum localis motus esse Vbi, motus autem localis primo. & per se terminatur ad illum modum intrinsecum. Secundo, quia ille modus in genere sumptus, est communis corporibus & spiritibus, vt declarauimus: situs autem proprie non tribuitur rei spirituali, imo neq. omnibus corporalibus, vt infra declarabimus, cum tamen Vbi proprie omnibus tribuatur. Tertio, quia sola illa denominatio extrinseca essendi in loco continente, non est sufficiens ad constituendum prædicamentum distinctum à reliquis, vt in eadem disput. sect. 2. explicatum reliquimus.

Quomodo situs & ubi ratione differant.

IX. Igitur dicendum cenſeo formam situs, seu positionem, quæ dat denominationem huius prædicamenti, esse ipsum Vbi sub diuersa ratione conceptum, ita sicut ad distinguendam actionem & passionem, sufficit distinctio rationis, ita hic sufficit inter situm & Vbi. Constituit autem distinctio rationis in hoc, quod Vbi vt sic solum dicit illum modum quatenus constituit rem præsentem alicubi, & ideo nos semper explicamus ipsum Vbi per relationes distantie, aut propinquitatis, vel intimæ præsentie, quia solum illud concipimus, vt fundamentum earum. At vero situs vt sic dicit illum modum vt denominat, em re ita dispositam in se, dispositione quadam resultante ex locali coordinatione partium. In qua denominatione non attenditur ratio præsentie, nec ordo ad spatium proprie, sed ordo partium inter se: ordo (inquam) non prout dicit relationem prædicamentalem, sed prout est fundamentum eius. Quod satis significauit Arist. 5. Metaph. c. 19. ubi ait, *Dispositio est ordo habentis partes*, & ponens primum membrum, addit, *aut loco*, ubi omnes intelligunt propriam formam huius prædicamenti. Est ergo situs quædam dispositio situalis seu localis conſurgens in toto ex tali partium vocatione: quæ dispositio, quamuis in re non sit alicui distinctum ab illo modo qui est Vbi, à nobis tamen concepitur per modum cuiusdam formæ distinctæ, quæ diuersum modum denominationis & prædicationis habet, quod satis est ad distinctionem prædicamenti em.

X. Et hoc etiam confirmat exemplum de quantitate, nam positio partium in toto, vno modo solum dicit extensionem partium continuarum, & sic pertinet ad differentiam essentialē quantitatis cōtinuæ, & ideo non potest nouam rationem prædicamentalem constituere. Alio vero modo potest illa positio sumi pro dispositione totius resultante ex tali extensione partium, & coordinatione earum in se, & sic illa dispositio habet diuersam rationem prædicamentalem à quantitate, non est tamen alia nisi figura, & multi de hac exponunt tertium membrum dispositionis positum ab Arist. citato loco, quod formam vel (vt alii vertunt) speciem appellat: & ita videtur exponere D. Thom. Ad hunc ergo modum comparatur situs ad Vbi in his rebus, quæ illius sunt capaces. Est tamen discrimen, nam figura est magis distincta à quantitate, quam situs ab Vbi, eo quod quantitas propria & veram realitatem habeat, cuius modus est figura, & separabilis ab ipsa. Vbi autem est tantum quidam modus, & situs est veluti modus eius, & ideo non est in re modus distinctus, sed ratione tantum, vel quia modus non modificatur per alium modum, & procedamus in infinitum, vel quia est ita intrinsecus, vt sit omnino inseparabilis. Atq. hæc sententia sic expolita solum confirmatur impugnatione

Tom. II. Metaphys.

ne aliarum, & à sufficiente enumeratione, & quia ex sola expositione data est per se verisimilis, & consentanea modo concipiendi & loquendi de his rebus, & sine villo inconuenienti.

Solum potest obici, quia homo in vacuo existens non esset capax situs, habet autem Vbi, vt supra diximus: ergo etiam in re sunt hæc duo separabilia: imo etiam concluditur situm non constitui per solam denominationem extrinsecam, cum egeat aliquo extrinseco aut circumſcribente aut sustentante, vel aliquo simili. Antecedens patet, quia si quis esset in vacuo, non posset dici sedere, etiam si in modo sui Vbi haberet eadem dispositionem & quasi figuram, quam nunc habet dum sedet. Similiter etiam esset electo corpore, non posset dici stare, magis quam iacere, nam si attente consideretur corpus iacens aut stans, non differt quoad localem dispositionem, quæ in corpore eius resultat ex positione partium, sed differt tantum in modo quo est dispositus in ordine ad illud corpus à quo sustentatur, quæ diuersitas non posset in vacuo intelligi. Respondeo, verum quidem videri in his denominationibus prout sunt in communi vsu, interdum admisceri extrinsecas denominationes vel habitudines, quamuis illæ non sint, quæ prædicamenta em rationem constituunt. Vt nomen situs etiam est æquiuocum, & interdum, vt dixi, sumitur substantiue pro illo loco, in quo res sita est, & non semper pro loco adæquato, sed pro illa parte terræ in qua res sustentatur, vt si dicamus situm corporis Christi in celo esse illam partem superficiæ connectæ cœli Empyreæ, quam suis pedibus contingit. Sic igitur, cum quis dicitur sedere, ibi possunt coniungi, duo, scilicet quod habeat talem dispositionem sui corporis, & quod habeat sedem in qua sustentatur: prior ratio est, quæ per se pertinet ad prædicamentum situs, quam posset quis habere etiam in vacuo: posterior autem non spectat per se ad prædicamentum, quia non sumitur ex aliquo, quod se habeat per modum formæ, sed solum per modum causæ extrinsecæ sustentantis, vel potius impediens ne corpus aut partes eius ulterius descendant. Vnde si homo esset rectus in vacuo secundum dispositionem intrinsecam stare diceretur. Non quidem in ordine ad corpus extrinsecum sustentans sed quia ipse partes corporis inter se ita essent dispositæ & ordinatæ, sicut nunc sunt in homine, qui stare dicitur: quod à nobis explicari non potest, nisi per relationes aut effectus aliquos, scilicet, quia vna pars esset sub alia, & quasi sustentaret illam, vt pedes, crura, & sic de aliis. Neque aliter posset homo in vacuo constitui, saltem naturaliter.

SECTIO II.

Quæ subiecta, species, aut proprietates huius prædicamento tribui possint.

Hic breuiter expeditur reliqua, quæ de hoc prædicamento desiderari possunt.

De subiecto situs.

PRimum est, quibus rebus attribui possit situs. Dicendum est enim in primis, non posse attribui rebus incorporeis, quia est dispositio totius, resultans ex ordine partium in loco: res autem incorporea non habet partes, sed tota est in toto, & tota in qualibet parte. Vnde non est satis, quod eius præsentia sit in aliquo modo diuisibilis, & habens partes in ordine ad spatium, quia cum tota substantia sit sub qualibet parte illius præsentie, nulla peculiaris denominatio aut situalis dispositio inde resultat in tali re, præter hanc, scilicet esse præsentem maiori vel minori spatio. Et ideo supra non diximus situm idem

Hhh 3

tificari

tificari cum quolibet Vbi, sed cum illo, in quo potest reperiri.

III.

Deinde est certum, situm maxime proprie conuenire animalibus, in quibus sunt partes diuersarum rationem ac figurarum, & ex propria & intrinseca virtute diuersimode componi possunt, aut disponi in ordine ad locum. In a iis vero rebus, præsertim si vniformes sint seu homogeneæ, non ita facile potest distingui situs ab vbi, saltem considerando solam ipsam dispositionem internam, non autem externam, partium absque habitudine ad alia corpora vniuersi. Nihilominus tamen potest in eis considerari aliqua ratio situs, quæ consistat in ista dispositione partium inter se quamuis per analogiam, vel proportionem ad ordinem vniuersi à nobis explicetur. In ipso enim vniuerso, quatenus est aliquo modo vnū, & quasi artificiatum quoddam compositum, ex congruenti dispositione suarum partium, intelligi potest quidam situs, & quasi dispositio totius ratione cuius diuersa corpora dicuntur habere diuersum situm in vniuerso. Qui quidem situs in vnoquoque corpore partialis est respectu vniuersi, tamen respectu talis corporis est totalis, conflurgens ex partialibus sitibus suarum partium, & sic quodlibet corpus habet suum situm quatenus partes eius habent superiorem vel inferiorem locum inter se, & in ordine vniuersi. Quamuis enim situs non consistat intrinsece in his respectibus, non tamen potest à nobis eius ratio sine illis exponi. Vnde etiam in animalibus, non potest positio omnino præcindi ab his respectibus: nam qui rectus stat ordine naturali suarum partium diuersum situm habere censetur ab eo, qui inuerso ordine caput habet inferius, & pedes superius, etiam si alioqui haberet corpus æque extensum, & in eadem figura dispositum. Sic igitur potest situs inueniri etiam in corporibus inanimatis, maxime tamen attribui solet iis, quæ habent partes diuersarum rationum. Vnde etiam corpora artificialia quatenus diuersis partibus constant, positionem & situm habere censentur, ut domus, in qua fundamentum est inferius, tectum superius, &c. modo & exercitus eo modo, quo est vnū quid suam habet positionem, quando ordinate constitutus est, non quod positio sit relatio ordinis, sed quod ex partibus sic ordinatis talis dispositio totius conflurgat.

IV.
Quæ sint
Species si-
tus.

Ex his facile est intelligere sub hoc genere positionis plures species distingui posse quas breuiter colligit Albertus libro de sex princip. tract. de positione, cap. 1. dicens, differentias subalternas huius prædicamenti, esse æque, vel non æque poni seu flexe, aut recte: speciales vero differentias esse sessionem, stationem, & cetera quæ etiam nunciat asperum, & leue in cap. 2. Quod etiam habet Diuus Thomas opuscul. 48. Vnde etiam videtur sequi, ut idem Albertus obicit dicto capite 2. etiam curuum vel rectum, prout præcise oriuntur ex positione partium in loco pertinere ad prædicamentum situs quia etiam illæ differentie dicunt quandam dispositionem totius, conflurgentem ex positione partium, quod admittere non est magnum inconueniens, nam reuera statio & sessio ratione rectitudinis & curuitatis maxime differunt, non quod ipsa figura ut sic sit positio, & pertineat ad hoc prædicamentum, sed illa dispositio totius in ordine ad locum secundum talem ordinem partium, ex qua sequitur talis figura. Quocirca sicut species figurarum, & habitudines partium secundum partialia loca, possunt infinitis modis variari & disponi, ita species situs innumeris modis variari possent.

V.
Quæ pro-
prietates
situs.

De proprietatibus autem situs plura disputat Albertus supra capite 3. 4. & 5. quæ breuiter colligit Diuus Thomas dicto opuscul. capite 2. Et in primis illi attribuunt illas duas communes proprietates, scilicet non habere contrarium, & non recipere magis & minus: de quibus nihil occurrit addendum, præ-

ter ea, quæ de Vbi dicta sunt: nam licet vna positio repugnet alteri, illa non est propria contrarietas, sed scilicet eadem diuersitas, sicut etiam vna figura repugnat alteri. Potest autem attribui his speciebus situs illa oppositio, quæ est inter terminos motus quatenus homo exstante sit sedens, & sic de aliis, tamen etiam illud non est primario ratione situs ut sic, sed ratione Vbi, quia ut diximus, motus localis per se primo est ad Vbi. Addunt vero eum Gilberto Porret. maxime proprium esse huius prædicamenti, proxime assilire substantiæ: & vim faciunt in verbo assilendi, prout distinguuntur à verbo inherendi. Sed non censo hanc proprietatem esse necessariam, quia etiam si sub illo verbo assilendi comprehendamus omnem modum vel relationem aut denominationem, quæ non supponit propriam & rigorosam inherentiam, immediatus assilendi substantiæ corporis (de qua est sermo) Vbi, quam situs. Sed hæc parui momenti sunt, & ideo de hoc prædicamento dicta sufficiunt.

DISPUTATIO. LIII.

De habitu ut quoddam genus accidentis
constituitur.

Anc vocem *habitus* supra disputatio. In qua-
ne 40. de speciebus qualitatis differen-
do explicuimus. Vnde omnia illa li-
gnificatione, qua vel dispositionem
quolibet permanentem corporis aut
animæ vel propriam quandam speciem qualitatis
significat hic agendum est de altero significato eius,
quod censetur esse peculiare genus entis, cuius com-
munem rationem primo declarabimus, deinde bre-
uiter, quæ ad subiectum, species, & proprietates eius
spectare videbuntur.

SECTIO I.

Virum habitus sit aliquid extrinsece denominans,
& quale illud sit.

In hoc prædicamento explicando ea-
dem est diuersitas opinionum, quæ in
aliis sex. Omittenda vero est opinio, quæ
coniungit absolutum cum respectu præ-
dicamenti, quia eius impugnatio e-
iusdem rationis est in omnibus his prædicamentis.
Ommitto etiam opinionem de relationibus extrinse-
cis aduenientibus, propter eandem causam, & quia
sic hic interuenit aliqua relatio, illa intrinsece sequi-
tur positum termino & fundamento proximis, ut de-
bito modo explicentur.

Opinio Gilberti, & definitio habitus,
expenditur.

Superest ergo tantum tractanda opinio, quam in-
dicat Gilbertus, & aliqui sequuntur, nimirum
quod habitus sit quoddam accidens, quod resultat
in corpore vestito ex adiacentia vestimenti, ita enim
exponunt illam definitionem Gilberti, *Habitus est
corporum, & eorum, quæ circa corpus sunt, adiacentia.* Ec-
potest hæc sententia confirmari ex Aristotele 5. Me-
taphysicorum ca. 20. ubi ait habitum esse quandam
actum medium inter habentem & rem habitam: sic
ut actio (inquit) mediet inter agens & effectum, me-
sic inter enim, qui vestem habet, & vestem quæ habetur, me-
dius est habitus: unde infert ipsum habitum haberi
non posse, scilicet alio habitu medio, ne in inveni-
tum abeat. Igitur ex sententia Aristotelis, habi-
tus